

ТРГОВИНСКО (ПРИВРЕДНО) ПРАВО

12./13. радна
недеља/седмица

проф. др Милан Бјелић

НАПОМЕНА

Поштоване колеге,

Приложена презентација обухвата материјал предвиђен за предавања за 12./13. радну недељу/седмицу.

Овај материјал је само оријентациони подсетник као помоћ за изучавање материје из предмета Трговинско право уз коришћење уџбеника Привредно право са практикумом (С. Вучичевић, М. Бјелић - издање БПШ-ВШСС (2018), као и остале уџбеничке и др. литературе која вам је преопручена на уводном предавању.

проф. др Милан Бјелић

УГОВОР О ПРЕВОЗУ У ПОМОРСКОМ САОБРАЋАЈУ

- **БРОДАР** - превози одређену робу помор. путем од места укрцаја до места искрцаја или ставља на располагање брод, део брода или бродског простора
- **КРЦАТЕЉУ** - наручиоцу превоза (обавеза да плати накнаду – возарину)
- Закон о поморској пловидби (“Сл. Гласник РС” бр. 87/2011 и др.)

- **Слободна пловидба** (трамп – брод луталица)
- **Линијска пловидба**
- **Мала обална плов.**-места на истој обали
- **Велика обална плов.**- места у затвореном мору (Јадранско, Средоземно...)
- **Дуга плов.** – прекоокеанска – цео свет
- **Каботажа** – унутар једне државе – домаћа трговачка морнарица

Уговор о поморском пловидбеном послу

- А) уговор о превозу ствари морем, бродарски уговор и превоз комадне робе
- Б) уговор о превозу путника морем или унутрашњим водама
- В) уговор о тегљењу или потискивању
- Г) уговор– други пловид. послови (лом леда)

- **Уг о закупу поморског брода** – закуп пом. брода ради обављања поморског посла - економско искоришћавање брода
- **Уг о чартеру – charter party** – бродар се обавезује да целим или делом брода или делом бродског простора изврши превоз робе а наручилац плаћа превознину

- **Чартер целог брода** – закуп брода са комплетном посадом и опремом
- **Временски чартер (time charter)**
- **Уговор за путовање (voyage charter)**
- **Подчартер** – подзакуп – купац нема довољно своје робе за цео брод

Уговор о поморском превозу робе (ствари)

- бродар се обавезује да изврши превоз робе крцатеља из једне у другу луку, а крцатељ да плати возарину
- најчешћи код линијске пловидбе и комадне робе
- Неформалан, реалан уг- предаја робе
- **Теретница (коносман)** – хартија од вредности – доказ да је уговор закључен

■ **Обавезе бродара** –

- да оспособи брод за пријем робе, постави брод на место укрцаја, обавести крцатеља о томе, изврши утовар робе ако је тако уговорено, изврши превоз најкраћим или уговореним путем искрца терет у луци опредељења

- **Одговорност бродара** – “претпостављена кривица” – оштећење, губитак или мањак терета
- **Не одговара**-скривене мане брода, “виша сила”, рат, поморска незгода, спашавање људи или имовине на броду

- **Обавезе крцатеља** – предаја робе на превоз, укрцај робе на брод, пружање података бродару, плаћање возарине
- **Права и обавезе примаоца** – може од бродара да захтева **сву количину наведену на теретници** без обзира колико је бродар стварно примио

- Прималац дужан да стави **приговор на количину или оштећење робе** одмах, а ако нису видљиви одмах, у року **од 3 дана од дана пријема**
- **Дужности**-поврат теретнице, искрцај робе и плаћање ако је тако уговорено

- **Поморска хаварија** – оштећење или расход на броду или терету - за време поморских радњи
- **Генерална (намерна)–свесно** капетан брода– спас брода – трошкови све уговорне стране сразмерно

- **Партикуларна или засебна**–штета или расход **независно од воље капетана брода** (мане робе, насукавање брода, продор воде , судар бродова..)–нечијом **кривицом** штету сноси **кривац**, вишом силом штету сноси кога је **виша сила задесила**

УГОВОРИ О ИЗГРАДЊИ ОБЈЕКТА

Уговор о грађењу-извођач радова према пројекту сагради у угов. року грађевину на одр. земљишту, или да на већ постојећем објекту изврши какве друге грађ. радове а наручилац радова да за то исплати одређену накнаду (цену)

- Грађ., геодетски, хидротех. и др. слични радови,
- израда експертизе и студије, инвест. програма, лицитациони елаборат,
- изведе инсталационе, монтажне и демонтажне радове

- стави у погон постројење или опрему изграђ. објеката,
- одржава изграђ. постројења,
- пружа стр. помоћ наручиоцу,
- организује обуку радника, пренос знања и искуства и производњу у изграђеним објектима-"кључ у руке"

Битни елемент уговора - писана форма
(законом прописана форма)

Разлози:

1. сложеност правних односа;
2. дуготрајност правних односа
3. често велика вредност правног посла

Недостатак писане форме овог уговора
може бити **конвалидиран** његовим
извршењем

- др. елементи: динамички план градње, начин наплате, надзор радова, уговорна казна за доцњу, премија за превремено извршење уговора, гарант. рок и слично.

-обострано обавезујући и
теретни уговор

-Обе угов. стране одговарају за недостатке у испуњавању својих обавеза

административне

обавезе

извођача:

- пријава почетка радова
(општинском органу управе);
- именованье руководиоца
градилишта;
- вођења грађевинских књига и
обезбеђења градилишта

- уговорне обавезе **извођача**:
- проучавања техничке документације;
- извођења уг. грађ. радова у уг. роковима (или плаћања уг. казне);
- омогућавања наручиоцу радова да врши надзор;
- осигурања радова и заштита обустављених радова

Обавезе **наручиоца** радова –

- прибави одобрење за изградњу;
- уведе извођача у посао у року који је одређен уговором;
- врши надзор над извођењем радова на начин утврђен законом;
- плати уговорену цену, односно да плати аванс

- **Привремене ситуације** - ОСНОВ за плаћање уколико није другачије уговорено (наручилац може да оспори привремене ситуације)
- Надзорни орган потписује и оверава извођење радова **по кванитету и квалитету**
- Аванс - Коначан обрачун (конач. ситуација)

Законска регулатива

Међународне конвенције

Именовани уговор

300 чл. 630-647.

Закон о планирању и изградњи
(регулише али не експлицитно)

Уговор о лиценци

- Стицаоцу Л уступа се **једно од овлашћења** којима давалац Л располаже, да је искоришћава и користи предмет Л
- Давалац Л **задржава право располагања** предметом Л

- **Право искоришћавања** – произ. и стављање у промет предмета, право употребе заштић. поступка, право коришћења техн. знања и искуства, право обележавања робе жигом или ознаком и стављања у промет

- пренос права по основу лиценце у целости или делимично
- Обавеза плаћања накнаде стиоцаоца лиценце
- Сложен уговор, двостранообавезујући, теретни, закон прописује обавезну писану форму за закључивање

■ Врсте Лиценце

- 1) према **објекту** лиценце;
- 2) врсти **права** која се преносе лиценцом;

- 3) Територији за коју је издата лиценца;
- 4) временском трајању;
- 5) правном основу

- **Објекат** - искоришћавање патента, жига, модела, узорка или топографије интегрисаних кола, know-how-а
- **Врста права**- употреба; производња; продаја; увоз или ИЗВОЗ.

- **Територија**- једна земља; више земаља; све земље
- Може да буде мања од 1 земље (федерална јед., округ, дистрикт, општина и сл.)
- **Време**-ограничене и неограничене
- **Правни основ**-уговорна; законска; принудна лиценца

- **Принудна лиценца** – само Закон о патентима - Принудна Л и принудна Л у јавном интересу
- **Уговорна лиценца** – споразум даваоца и стицаоца лиценце

- **Проста Л**-давалац лично искоришћава уз права 3-их лица на истој територији и у исто време (велика тржишта)
- **Искључива Л** – стицалац искључиво сам на одр. територији и за одр. време (даје се углавном за мања тржишта)

Законска регулатива

- Закон о облигационим односима Глава 15. чланови 686 – 711. – именовани уг.
- Закон регулише и подлиценцу
- Закон о патентима

Уговор о преносу знања и искуства – *know-how*

- прибављање од стр. лица или уступање стр. лицу права инд. својине и знања и искуства
- врши се на основу уговора, који се закључује у писаном облику
- Уговором се могу прибављати сва права инд. својине или део тих права

- Уговор о прибављању знања и искуства **мора да садржи:**
- обавезу Д да ће се применом знања и искуства произвести роба угов. квалитета, као и обавеза да се за време важења уговора примаоцу ставља на располагање предметна побољшања ;

- обавезу Д да **њихово коришћење не утиче штетно на живот и здравље људи,** односно ствари и живот. средину;
- клаузулу да се **не повређују права 3 их лица** или обавезу Д да ће предузећу или трећем лицу надокнадити штету насталу у случају повређивања права трећег лица

- не може се предвидети забрана да пред. и др. правно лице:
- примењује, унапређује, допуњава и даље развија прибављено знање и искуство и да у своје име заштити иновације до којих је дошло сопственим истраживањем;
- самостално одлучује о набавци и коришћењу сировина, репрод. материјала, рез. делова и опреме;

- **извози производе и услуге у одр. земље**, осим у земље у којима Д знања и искуства има или је дао искључиво право производње, односно вршења услуга за исте производе и услуге;
- **знање и искуство**, чији је рок важности истекао за време важења уговора, користи и после престанка уговора

■ **Захтев за упис у Регистар уговора о прибављању права индустријске својине и знања и искуства** – одлучује надлежни државни орган у управном поступку

Право на географску ознаку порекла

- право којим се штите ознаке порекла и гео. ознаке којима се обележавају производи које физ. или прав. лица производе на одређеном гео. положају
- **Географска ознака** је гео. назив који се употребљава као ознака да одређени производ потиче из одређене земље, региона или места

- не могу се заштитити географски називи: противни закону или моралу;
- својим изгледом или садржином вређају ауторска права или права инд. својине;
- својим изгледом и садржајем могу да створе забуну у промету у погледу врсте, порекла, квалитета, начина производње или других својстава производа

- Ради заштите ознаке географског порекла одрђеног производа врши се упис признатог својства у **Регистар овлашћених корисника географских ознака порекла**

■ обухвата и употребу гео.
ознаке порекла на средствима
за паковање, каталозима,
проспектима, огласима и др.
облицима понуда, упутствима,
фактурама, кореспонденцији и
др. облицима посл.
документације са том гео.
ознаком порекла

■ **искључује право лица** која нису уписана као овл. корисници гео. ознаке порекла да тај гео. назив, његове транскрипције или транслитерације, исписане ма којим типом слова, у ма којој боји и изражене на било који други начин користе за обележавање производа, чак и ако се том географском називу додају речи “тип”, “начин”, “по поступку” и сл.

- Овл. корисник има право да свим лицима која нису уписана као овл. корисници **забрани коришћење** гео. назива заштићеног одређеном гео. ознаком порекла, чак и ако тај гео. назив представља његово име, део фирме или раније регистрован жиг
- Гео. ознака порекла **не може бити** предмет уговора о преносу права, лиценци, залози, франшизи и сл.